ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

Ա Շ Խ Ա Տ Ա Կ Ա Ր Գ Ա Յ Ի Ն Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

«ՋԵՄՄԱ ՄԻՐԶՈՅԱՆԻ ԴԻՄՈՒՄԻ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ՝ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ 302-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ 1.1-ԻՆ ԵՎ 2-ՐԴ ՄԱՍԵՐԻ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ 389-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ՝ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ» ԳՈՐԾԻ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵՐԺԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Սահմանադրական դատարանը, քննության առնելով «Ջեմմա Միրզոյանի դիմումի հիման վրա՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 302-րդ հոդվածի 1.1-ին և 2-րդ մասերի, ինչպես նաև 389-րդ հոդվածի՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործի քննությունը մերժելու մասին առաջարկությունը, **Պ Ա Ր Զ Ե Ց .**

1. 2025 թվականի հոկտեմբերի 14-ին Սահմանադրական դատարան է մուտքագրվել (դիմումը փոստային ծառայությանն է հանձնվել 2025 թվականի հոկտեմբերի 13-ին) Ջեմմա Միրզոյանի (այսուհետ՝ Դիմող, ներկայացուցիչ՝ փաստաբան Արթուր Մարգարյան) դիմումը, որով Դիմողը խնդրել է.

«ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 302-րդ հոդվածի 1“1 մասը, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 302-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 389-րդ հոդվածը, որոնք չեն նախատեսում առաջին ատյանի դատարանի դատարանի կողմից ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 299-րդ հոդվածով սահմանված կարգով ներկայացրած բողոքը վերադարձնելու մասին որոշումը վերադաս ատյանում բողոքարկելու հնարավորություն, ճանաչել ՀՀ

Սահմանադրության 61-րդ հոդվածի, 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջներին հակասող և անվավեր»:

2. Ներկայացնելով թիվ ԵԴ1/0042/11/25 գործի դատավարական նախապատմությունը՝ Դիմողը նշում է, որ, տվյալ գործի շրջանակներում ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանի կողմից հատուկ վերանայման վերաքննիչ բողոքն առանց քննության թողնվելով, խախտվել են իր՝ Սահմանադրության 61 և 63-րդ հոդվածներով երաշխավորված՝ արդյունավետ դատական պաշտպանության և արդար դատաքննության հիմնական իրավունքները:

Միևնույն ժամանակ Դիմողը գտնում է, որ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի՝ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշման՝ վերաքննիչ քրեական դատարան բողոքարկելու անհնարինությունը խախտում է իր՝ Սահմանադրությամբ և ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքով երաշխավորված իրավունքներն ու ազատությունները: Հավելելով՝ Դիմողը պնդում է, որ նման կարգի չնախատեսումն անտրամաբանական է և չի բխում ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի սկզբունքներից:

Դիմողը պնդում է, որ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 299-րդ հոդվածով սահմանված կարգով ներկայացված բողոքն առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանը կարող է վերադարձնել կամայական և անհիմն ցանկացած կերպով, որի դեմ արդյունավետ դատական պաշտպանության մեխանիզմ՝ բողոքարկման տեսքով, սահմանված չէ: Դիմողը նաև բարձրացնում է իրավական հարցադրում առ այն, թե կոնկրետ սույն դեպքում բողոքաբերն ինչու՞ պետք է ներկայացնի բողոքարկվող վարութային ակտը, եթե նման պահանջ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 301-րդ հոդվածով նախատեսված չէ:

Ըստ Դիմողի՝ վիճարկվող դրույթները չեն նախատեսում արդյունավետ դատական պաշտպանության մեխանիզմներ՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 299-րդ հոդվածով սահմանված կարգով ներկայացված բողոքն առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի կողմից վերադարձնելու մասին որոշումը բողոքարկելու հնարավորություն չնախատեսելով:

3. Ելնելով դիմումի և կից ներկայացված դատական ակտերի ուսումնասիրությունից, ինչպես նաև ղեկավարվելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի (այսուհետ նաև՝ Սահմանադրական օրենք) 29 և 69-րդ հոդվածներով՝ Սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ **սույն անհատական դիմումով գործի քննությունը ենթակա է մերժման՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.**

Սահմանադրության 169-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետի համաձայն՝ *Սահմանադրական դատարան կարող է դիմել յուրաքանչյուր ոք՝ կոնկրետ գործով, երբ առկա է դատարանի վերջնական ակտը, սպառվել են դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները, և վիճարկում է այդ ակտով իր նկատմամբ կիրառված նորմատիվ իրավական ակտի դրույթի սահմանադրականությունը, ինչը հանգեցրել է Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված իր հիմնական իրավունքների և ազատությունների խախտման՝ հաշվի առնելով նաև համապատասխան դրույթին իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությունը:*

Սահմանադրական վերոհիշյալ նորմն իր ամրագրումն է ստացել նաև Սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 1-ին մասում, որտեղ սահմանվում են այն հիմքերը, որոնց միաժամանակյա առկայության պարագայում ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը կոնկրետ գործով կարող է անհատական դիմում ներկայացնել Սահմանադրական դատարան: Դրանք են՝

ա) երբ կոնկրետ գործով առկա է դատարանի վերջնական ակտը,

բ) երբ սպառվել են ներպետական դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները,

գ) երբ վիճարկվում է այդ ակտով իր նկատմամբ կիրառված նորմատիվ իրավական ակտի դրույթի սահմանադրականությունը, ինչը հանգեցրել է Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված իր հիմնական իրավունքների և ազատությունների խախտման՝ հաշվի առնելով նաև համապատասխան դրույթին իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությունը:

Սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի համաձայն՝ *Սահմանադրական դատարանը գործի քննությունն ամբողջությամբ կամ մասամբ*

*մերժելու մասին աշխատակարգային որոշում է ընդունում սույն օրենքի 69-րդ հոդվածով նախատեսված **այլ դեպքերում:***

Սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *անհատական դիմումները կարող է Սահմանադրական դատարան ներկայացնել ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները սպառելուց՝ **վերջնական դատական ակտն օրինական ուժի մեջ մտնելուց ոչ ուշ, քան վեց ամիս հետո:***

Սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ *անհատական դիմումներով գործի քննությունը, ի լրումն սույն օրենքի 29-րդ հոդվածով նախատեսված դեպքերի, կարող է մերժվել նաև այն դեպքերում, երբ դիմողը չի սպառել դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները, կամ **լրացել է Սահմանադրական դատարան դիմելու համար սույն հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված վեցամսյա ժամկետը:***

Սույն գործի ուսումնասիրության արդյունքում պարզ է դառնում, որ սույն անհատական դիմումի շրջանակներում թիվ ԵԴ1/0042/11/25 գործով վերջնական դատական ակտը՝ Վճռաբեկ դատարանի՝ «Հատուկ վերանայման վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելը մերժելու մասին» որոշումը, կայացվել է **2025 թվականի ապրիլի 7-ին:**

«Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ *տարիներով, ամիսներով կամ օրերով հաշվարկվող ժամկետների ընթացքն սկսվում է այն օրացուցային տարվա, ամսվա, ամսաթվի կամ վրա հասած իրադարձությանը **հաջորդ օրվանից**, որով որոշված է դրա ժամկետի սկիզբը:* Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ *ամիսներով հաշվարկվող ժամկետը լրանում է ժամկետի **վերջին ամսվա համապատասխան ամսաթվին**: **Կես տարով որոշված ժամկետի նկատմամբ կիրառվում են ամիսներով հաշվարկվող ժամկետների կանոնները:***

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ սույն անհատական դիմումի շրջանակներում թիվ ԵԴ1/0042/11/25 գործով **վերջնական դատական ակտը կայացվել է 2025 թվականի ապրիլի 7-ին**՝ հարկ է արձանագրել, որ Դիմողի՝ Սահմանադրական դատարան դիմելու համար «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված **վեցամսյա ժամկետի ընթացքը սկսվել է 2025 թվականի ապրիլի 8-ից:**

Ելնելով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 4-րդ մասով սահմանված կարգավորումից, որի համաձայն՝ *ամիսներով հաշվարկվող ժամկետը լրանում է ժամկետի վերջին ամսվա համապատասխան ամսաթվին*, Սահմանադրական դատարանն արձանագրում է հետևյալը.

Սույն գործով Սահմանադրական դատարան դիմելու համար նախատեսված վեցամսյա ժամկետն ավարտվել է 2025 թվականի հոկտեմբերի 8-ին: Մինչդեռ, Դիմողի անհատական դիմումը **Սահմանադրական դատարան է մուտքագրվել 2025 թվականի հոկտեմբերի 14-ին (փոստային ծառայությանն է հանձնվել 2025 թվականի հոկտեմբերի 13-ին):** Հետևաբար՝ **Դիմողը բաց է թողել, և սույն գործով լրացել է Սահմանադրական դատարան դիմելու համար սահմանված վեցամսյա ժամկետը, որն էլ անհատական դիմումի հիման վրա գործի քննությունը մերժելու հիմք է:**

Վերոշարադրյալի հաշվառմամբ՝ Սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ սույն **դիմումով չի պահպանվել** Սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասով անհատական դիմումին ներկայացվող՝ այն **վերջնական դատական ակտն օրինական ուժի մեջ մտնելուց ոչ ուշ, քան վեց ամիս հետո Սահմանադրական դատարան ներկայացնելու պահանջը:**

Ուստի՝ Սահմանադրական դատարանը եզրահանգում է, որ սույն անհատական դիմումով գործի քննությունը **ենթակա է մերժման՝** «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի և 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասի հիման վրա՝ **Սահմանադրական դատարան դիմելու համար նախատեսված վեցամսյա ժամկետը լրացած լինելու հիմքով:**

Ելնելով վերոշարադրյալից և ղեկավարվելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով և 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասով՝ Սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց.**

«Ջեմմա Միրզոյանի դիմումի հիման վրա՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 302-րդ հոդվածի 1.1-ին և 2-րդ մասերի, ինչպես նաև 389-րդ հոդվածի՝

Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործի քննությունը մերժել:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ **Ա. ԴԻԼԱՆՅԱՆ**

11 նոյեմբերի 2025 թվականի
ՍԴԱՈ-159